

ZVON

LEPOSLOVEN LIST.

Leto VI.

Na Dunaji 18. maja 1880.

List 10.

Dekletova molitev.*)

Pred tábo klečím,
Izvoljena déva,
Ihtím in derhtím
Objokana réva.
Saj tebi odperto
Je moje sercé,
Saj tebi je znano
Vse moje gorjé.
Okusila sem
U zorni mladósti
Ljubezni sladkósti
In, oh, nje britkósti.
Kot solncece čist
Moj serčni je žár,
Ne bo me ga sram
Pred tabo nikdár.
In vendar zakaj
Ta čisti plamén
Podžiga sedaj
Mi pékel ognjén?
Trepeče oh révi
Mi sleherna žila
Ko listje na drévi,
Ko bliža se síla.
Derhtím, oh, derhtím
Sirota ubóga,

Da v boji zgubim,
Ki ljubím takó ga.
Ko padel bi on —
Kakó bi na sveti
Sirota potém
Še mogla živéti?
To vbogo sercé.
To drobno sercé
Kakó bi nosílo
Brezmejno gorjé?
O čuj, o čuj,
Devíca presveta.
Prošnjé in solzé
Siróte dekléta:
Ko smert ho kosila
Čez bojno raván,
Ti čúvaj ljubljénca
Udarcev, ran.
Ti skerhaj nad njim
Preteče jeklenke,
Odverni od njega
Morilne svínčénke.
Ti njega in mene
Obrani bolesti.
Ti žénina verni
Ljubeči nevesti!

Boj án.

*) Današnje pesem naj uversti prijazni čitatelj med 7. in 8.;
a pesem: „Ohrani Bog te v cveti“! — med 6. in 7. lanských
Bojanovih pesní.

Pervi dnevi drugega triumvirata.

(Dalje.)

aniju se je stari mož tako smilil, da je hotel sê svojim kerdelom v neki daljavi, njemu neviden, za njim hoditi. Ali tovariši so bili odločno proti temu miloserčnemu naklepu, češ, da Cicero je za njihovo reč, kakor za svet sploh izgubljen in da zavoljo bolnega človeka svojega kerdela ne sme v nevarnost voditi. Zlasti Arruntius se je prav ostro ustavljal. Tisti dan popoldne so uporniki sli do Cajete, drugi dan pa so bili namenjeni iti dalje proti jugu, kjer je Vetulinus večjo uporno vojsko nabiral.

Tri in šestdesetletni Cicero je precej krepko korakal po glavni cesti, namenjen o prvi priliki kreniti po bližnjicah. Nekako vročinsko razvnete čutnice so mu telesne moči poviševale. Izperva si je mož tako živo slikal uspeh svojega potovanja, da so ga tem terpkiji občutki obhajali, ko je razvnetost minila in je trudnost in medlost vse njegove domišljije v meglo dvoma in negotovosti zavila. In tedaj je začel posedati po kamenih ob cesti stoječih, zamišljen v misli, nevesele in obupne, kakor je kazal obraz. Tako je prišel do 13. miljarija od Circeja. Ko je ves truden in oslabljen tukaj sedel, začel se je hipoma zavedati velike nevarnosti, v katero se je podal. Veliko ljudi so bili že srečali, ali za nobenega se ni bil zmenil Cicero, zdaj pa je plašno poprašal sužnja, kedô jim tam gori po cesti naproti prihaja. Umirjen je bil še le, ko sta sužnja tega človeka pozdravila kot dobrega znanca. Bil je zvesti listonoša Hirtijev, ki je nesel svojemu gospodu in njegovim tovarišem mnogo listov. Razumeje se, da je Cicero za mnoge reči popraševal, zlasti ali nič ne vé o bratu Quintu in bratiči. Suženj je zdihnil in rekel: „Bogovi so Rim zapustili in prepustili ga grozoviti osodi“. Cicero je po tem uvodu vedel, da se nima nadejati ugodnega poročila. Podperl je svojo brado z levo roko in tako v dve gubé zgrudivši se molče poslušal, kako so sužnji Quinta in njegovega sina ovačili, da je sin očeta sicer dobro skril, da je pa oče, ko je začutil, da hoté s tvezalnico izsiliti iz sina, naj pové, kje je oče skrit, sam pokazal se morilcem, in kako je potem vsak prvi hotel umreti in kako so na posled ju ločili, da nobenemu ni bilo treba gledati, kako so družega morili. „Ali so vendar še toliko usmiljenja imeli“? bridko je vskliknil Cicero in solze so se starcu uderle po licih. Pa odsihmal je bil kako

izpremenjen. Obraz, ki je bil ravnokar še izraz žalosti in potertosti, obsijala je neka dostojna močatost, kakor da bi hotel zdaj še le prav kljubovati mogočni nasprotnici, sovražni osodi. Ves strah mu je z obraza, morda tudi iz duše izginil. Mirno je rekel svojima sužnjema: „Ne ene stopinje več proti tej razbojniški jami. Tja obrnimo korake, od kodar nam žarki zahajajoče svobode sijejo“. Sužnja sta nekoliko časa premišljevala pomen Ciceronovih besed, potem sta se pa z listonošo začela razgovarjati. Cicero je sam molče precej krepko pred tremi sužnji nazaj po cesti proti Circeju korakal. Ko so bili tja prišli, obšla je Cicerona zopet prejšnja pobitost. V prosti kerčmi prenočujoč vso noč ni očesa zatisnil. Njegovi razburjeni možgani so naklepe snovali in zametavali brez konca in kraja. Ena misel pa se mu je pogostoma vračala: iti v Rim, skrivaj zlezti v Oktavianovo hišo, tam pred Lari njegove hiše usmertiti se in tako mlademu tiranu furije nakopati na glavo, naj bi ga preganjale, dokler bi bil pod to streho. Še le proti jutru je nekoliko zadremal in duh njegov je umirivši se pozabil ponočne brezumne naklepe. Ko je vstal, ukazal je enemu svojih sužnjev, naj najme ladjico, da ga popelje do bližnje Cajete, blizu katere je bilo njegovo letovišče Formianum.

Pretekla noč je bila nemirna noč tudi za neko drugo, nežno bitje, ki je nekaj tisoč stopinj od Formiana pod borno kmetsko streho na slami po tleh postlani počitka iskalo pa ga ni našlo. Prél ta dan namreč je prišel stari Lydon s svojima trudnima sopotnicama v Circeji. Tam so zvedeli, da so uporniške čete že odšle v Cajeto. Attilia ni hotela v Circejih prenočiti; silila je dalje. Toda prevelika trudnost in temna noč jih je primorala ostati v hišici, ki je bila lastnina nekega Ciceronovega klienta in ga je Lydon poznal še iz prejšnjih časov, ko je bil stari Damon še za sužnja pri Ciceronu. Dasiravno je bil Lydon prijazno sprejet od starega znanca, ni mu vendar upal razodeti se, kedó z njim potuje in kam. Rekel je, da je Cicero nekoliko posestva Septimiju prepustil in da imajo tam nekaj opraviti za malo časa. Zelo se je čudil Damon nežnosti ene sužnjice; Lydon pa mu je pravil, da je še le pred kratkim kupljena in da je menda kake imenitne rodovine tam v tistih krajih, odkodar solnce vzhaja. Pa mnogo bolj se je Damona zanimalo zvedeti, kako se kaj v „mestu“ godi. „Ali je res, da tam ljudi moré, kakor se muhe pobijajo?“ to je bil uvod mnogoteremu popraševanju in pripovedovanju in razgovarjanju, ki je terpelo pozno v noč. Ženski pa ste šli zgodaj počivat.

Ko se je bila Lydona družbica drugo jutro rano od gostoljubne hišice poslovila in po gričih na levo z glavne ceste krenila, kodar je bilo bliže v Formianum, obstala je Attilia in se nazaj po glavni cesti ozerla ter opazila kakih tisoč korakov daleč kerdelo vojakov. „To so gotovo triumvirski morilci. Hitimo! hitimo! o bogovi, če prepozno pridemo!“ „Le za mano! Ne pridejo pred nami“. In urno so začeli hoditi po stezi. „Pri Junoni“, zavpije nenadoma Attilia, „ali me oči slepijo ali pa je to res Sergius, ki pred kerdelom hodi“. „Naj bo, kedor koli; le urno za mano!“ reče Lydon ne ozerši se več po kerdeli.

Pri neki koči popraša Lydon kmeta, ali vé, kje je upornik Manius. „Naj ga pogubijo bogovi!“ odgovoril je ta. „Tam pri Cajeti jih je več teh postopačev. Kaj vojsko nosijo v naše mirne kraje? A kaj pa vas skrbí ta Manius?“ povpraša kmet ostro ogledujoč si trojico. Stari Lydon si v zadregi ni vedel drugače pomoči, kakor da je rekel: „Tudi mi se bojimo vojske. Treba nam bo hiteti“. In mahnili so čez glavno cesto k morju in ob morskem bregu po stezah dalje in hiteli so kar so mogli plašno oziraje se po glavni cesti, na kateri zdaj vojaškega kerdela niso več videli.

V tem se je Cicero na ladjici približal svojemu posestvu. Kolikokrat se je bil prej tu sem podal o vročem poletnem času, da bi se odpočil od hrupnega javnega življenja in si okrepil telo v hladilni sapici, ki mu je pihljala z morja, in si čverstil duh o čitanji gerških pisateljev in spisavanji lastnih del. Kako ga je takrat vselej prijazno pozdravljalo z griča ob morji Apollonovo svetišče! Danes pa je bilo nebo oblačno, valovi so jezno pljuskali ob ladjico in jo vzdigali ter spuščali in zvižali, kakor da jim ne bi bilo po volji, da takrat Cicerona na suho neso. On pa je bil truden na telesu in na duši. Zdelo se mu je, da se vozi tjá, kjer se bo počil a ne le za nekoliko časa od javnih opravil, ampak za zmerom od vročega boja življenja. Ko je tja na breg zerl, videl je tam nekaj vojakov. Ko je eden sužnjev opomnil, da so na bregu vojaki, ukazal je Cicero mirno: „Le k bregu“. Misli je, da so triumvirski vojaki, ali veselje do življenja ga je tako minilo, da si je skoro želel konec tega življenja polnega strahu in negotovosti. Ko so pa bliže priveslali, spoznal je Cicero Manija, ki ga je s tovariši na bregu pričakoval. Hirtijev listonoša je bil še po noči prišel in prinesel novico, da pride Cicero na svoj Formianum. Skoro da je bilo Ciceronu žal najti namesto kervnikov svojih mladeniča, kateremu je bil učitelj, voditelj in prijatelj, v katerem je zbudil toliko lepih nad, ki jih je potem sam

podirati pomagal. Z Apollonovega svetišča so derzni krokarji prileteli na jadrenice in začeli kljuvati vervje. Plašni pogledi sužnjev in Manijevih spremljevalcev so oznanjali, kako je njih praznoverna serca to neugodno znamenje sê strahom navdajalo. Tudi Cicero se je ozerl na te proroke nevesele bodočnosti. Morda brez utiska ni ostalo to znamenje tudi v njegovi duši. Le Manius ga ni opazil. Osoda Ciceronova je bila njegovo mišljenje popolnoma prevzela. „Tedaj se zopet vidiva kot ubežnika na Italjski zemlji“! izklikne, roke iztezajoč proti njemu. „Pustite me, naj umrem v domovini, katero sem nekdaj rešil“! bil je obupni odgovor Cicerona, ki je Manija serčno objel in poljubil. „Jaz sem tako truden, truden do smerti“! In peljali so starega moža v hišo, kjer je legel počivat.

„Menim, da bi ga zdaj ne smeli več izpustiti“, reče Manius svojim tovarišem vračaje se v Cajeto. Po sili ga spravimo v Sicilijo. Tam na republikanskih tleh bode mož zopet dobil serčnosti“. „Dobro“, priterdi Hirtius, „brez njega vendar le malo ali nič ne opravimo. Pripeljimo svoja kerdela sem in proglasimo ga vpricho njih za našega svetovalca, našega voditelja in zavetnika“. „Ne bodo hoteli vsi“, omeni Manius, „Arruntius gotovo ne“. „Tedaj idimo brez Arruntia“, reče Hirtius in ta njegov nasvet je bil sprejet.

Vsi upehani se Lydon, Attilia in sužnjica kmalu potem Ciceronovemu letovišču približajo in v istem trenutji se v bližini vojaški šlemi pokažejo. Brez sape se Attilia na kamenitnih stopnicah pred hišnimi vrati letovišča zgrudi in tam stoječega sužnja popraša: „Ali je Manius Septimius tukaj“? „Ne, ali bilizu je pri svoji četi“, odgovori prestrašeni služabnik. „Vojaki so tu“, vzklikne Lydon in suženj izbeži v hišo. Ko je Attilia slišala, da Manius ni sam, da je pri svoji četi, oddihnila se je globoko in umirila. Kmalu je zapazila, kako so štirje močni sužnji skozi postranska vrata odšli z nosilnico, od vseh strani zagerneno, in se napotili skozi najgostejše drevje proti morju, za njimi pa je šla vsa četa raznotero oboroženih sužnjev. Ni pa opazila na gerd zasmeh zategnenega obraza nekega človečeta, ki je malo nad hišo med germi skrito gledalo za nosilnico. Z nadstropja pa se zasliši klic: „Vojaki so tu, zaklenite vrata“! in Lydon hitro z vleče Attilijo v hišo in to v gornje nadstropje. Tam je menil, da jo bode laže skril.

M. Pleteršnik

(Konec prih.)

Čez osem let.

Novelica, spisal E m i l L e o n.

5.

Do noči nisem mogel spati. Če sem le zatisnil oči, vedno mi je stala pred dušo ta sova, ta Feliks Germ. Zjutraj sem pozno vstal. Ali komaj sem se bil dobro napravil, prinese mi Štefan Vir karto, na kateri sem bral čisto neznano mi ime. Bralo se je, da je baron in častnik v tem in tem polku. Ko je bil stopil v sobo, povedal mi je priljudno še enkrat svoje ime ter prijazno pristavil, da me je „obiskal“ v imenu Feliksa Germa. A jaz sem vedel že poprej, čemu je prišel. Odgovoril sem takoj, da mu popoldne pošljem „prijatelja“, da si stvar dogovorita.

Z veliko prijaznostjo je obljubil, da bode vse popoldne doma in da bode pričakoval mojega poslanca. Vprašal je se:

„Káko si izvolite orožje?“

„Samokres“!

„Torej samokres! Dobro! In na koliko korakov naj bi se streljalo? Moj prijatelj méni, da bi deset korakov ne bilo preveč“!

„Na deset korakov tedaj“!

„Torej je stvar v redu“?

„Čisto v redu, gospod baron“!

V slovo sva si podala roko in potem je odšel. Njegovo ime pa mi je sedaj le že čisto izginilo iz spomina.

A jaz sem premišljeval, kje naj dobim prijatelja, ki naj bi v mojem imenu „obiskal“ gospoda barona. Reč je bila smešna, a za ves svet bi tedaj ne bil hotel kazati, da se smerti bojim.

Tedaj še le sem se domislil tebe, stara teta Amalija! Nekje v predmestji je živela, za sè, svojega sina in za svoje prijatelje. Imela je edinega sina. A le tà ji je nakopaval skerbi za deset ter ji zapravljal denar, kjer je le mogel. Vojak je bil, ker takov lenuh družega biti ni mogel.

Ali jaz nisem vedel ničesar o nji. Ali je živa, ali mrtva? Bog vé. In jaz sem bil čisto pozabil na njo! A vendar je bila edina duša v mestu, ki je zerla z rahlostjo, usmiljenjem in z odpustljivostjo na moje razmere! Ko sem se pred osmemi leti bil podal iz mesta, je pri slovesu solze točila, debele solze ter dejala ihté:

„Mordà pa vaju bog vendar še zedini enkrat“!

Bila je tudi Leonori sorodkinja in tudi njo je ljubila, ker teta Amalija je ljubila ves svet!

Napravil sem se torej ter hitel k nji v predmestje. V istini, živela je še! Stara pa je bila postala, stara kakor mah na stoletnem hrastu. Na stolu je sedela in, ko sem vstopil, ni mogla vstati. Noge so ji bile ošibe, da ji niso več nosile telesne teže. Vgledavši in spoznavši me pa se je od same radosti zjokala. Ničesar mi ni očitala, še tega ne, da me toliko časa k nji ni bilo.

„Vidiš, da si truden postal, Evgen! In morda se vendar še zedinita, morda vendar še!“

Tako je zdihovala neprestano. Povprašal sem po Viljemu, njenem sinu. In ko mi je povedala, da je na vertu, sem ji poljubil roko ter se ji priporočil. Obljubiti pa sem ji moral, da pridem zvečer k nji na čaj. Tugovala mi je še, kako je zapuščena in da po noči spati ne more. Tudi mi je povedala, da ima skoraj vsak večer „družbo“ pri sebi.

Na vertu sem dobil Viljema. Sè samokresom je streljal na desko, nekje na starem deblu pribito. Uril si je roko, kakor mi je povedal ponosno. Razložil sem mu svojo stvar. In razveselil se je ter bil takoj pripravljen. tovariš mi biti pri dvoboji. Da, še celo srečnega se je čutil, da sem izbral ravno njega.

Popoludné pa mi je že prinesel vest, da je vse v redu in da bode dvoboj drugo jutro, kolikor mogoče zgodaj. Prostor pa sta si bila sekundanta izbrala v gozdu za mojim in Germovim vertom. Čudna osoda! Ondi, kjer mi je bilo padlo v serce seme prve ljubezni, ondi mi bode morda pobito življenje in ravno zavoljo iste prve ljubezni! Ali tudi tako je prav! Čemu naj mi je življenje? In lagal bi, ako rečem, da sem rad na svetu.

Takoj po Viljemovem odhodu sem sedel ter napisal svojo oporo. Kar koli mi je prišlo na misel, postavil sem v to svojo oporo. Mislil, da nisem izpustil nikogar, komur sem le kolikaj hvaležnosti dolžan. Še celo Štefana Vira, tega maloprida, nisem pozabil, da me ne bode preklinjal tedaj, ko bodem v grobu ležal in ko bode on še pijančeval po tej grešni zemlji!

Ko pa se je naredila noč, šel sem k teti Amaliji. Dobil sem že lepo družbo ondi pri čaji sedečo. Pri mojem vstopu je takoj nastala tihota. Na obrazih pa se je videlo vsem, da so me težko pričakovali. Da so ves ta čas govorili le o meni, to mi je bilo jasno!

Teta, sredi njih sedeča, pa je skoraj dremala, če mi je tudi zjutraj bila potožila, da spati ne more. A čudo ni bilo, ker se skoraj nikedó ni menil za staro ženico!

„Vidite, to je moj Evgen, to je moj Evgen“!

Tako je od veselja zdihovala. Potem pa me je seznanila z družbo. Glavni junak v tej družbi pa se mi je videl nekov profesor. Dolgi lasje so mu padali čez tilnik, kar je pričevalo, da je mož učen. Okrog sebe je imel zbranega obilo ženstva, mladega in starega, ter mu navdušeno govoril o koristi zgodovine. Vse, kar je govoril, podpiral je s zgodovinskimi dokazi. S kratka: svojo zgodovino je koval v zvezde: ženstvo pa se je vedlo, kakor da bi vse to umelo in da mu je vse jasno.

Jaz pa, zapustivši teto, padel sem takoj dvema gospicama v roke, ki ste komaj čakali, da sem jima prišel v pest. Eno, z rumenimi lasmi in z upalimi lici, sem hitro spoznal, da mora biti izmed tistih ženskih stvari, katere se z napačnim navdušenjem navdušujejo za vse „krasno, lepo in vzvišano“! Gospica Marica Kvasova je bila v istini takovo bitje!

Moral sem z njo k oknu ter zreti v jasno noč, kjer je luna tako krasno sijala. Pri nji je bilo vse „tako krasno“!

Kmaló pa se je nama pridružila tudi gospica Julija Mrakova. Na dolgem in napihnenem obrazu sem ji videl, da se prišteva tistim nevarnim „učenim“ ženskam, katere časih strašijo po plesiščih v grozo mladim plesalcem in v grozo vsakemu, ki ga verže osoda v dotiko s takim bitjem.

Ti dve ženski ste me torej mučili, jedna s svojim navdušenjem, druga pa s svojo učenostjo. Ena mi je povedala, da me pozna že od mladih let, druga pa, da sem sedaj v mestu interesanten predmet ženskim pogovorom. Potem pa sti povpraševali, kakovo je ženstvo v Ameriki, ter izrekli mnenje, da pač mnogo olikanejše kot pa v stari Evropi. Govorili smo še o koristi železnice, o Švice krasnih planinah in o zgodovinskem pomenu kneza Metternicha. Konečno pa je gospica Julija še pohlevno povprašala, kako jaz mislim o velikem francoskem prevratu. In to bi bil moral povedati s kratkimi besedami! Ni torej čuda, da mi je v taki družbi pót kmalo premočil vse truplo in da sem boga in vse svetnike klical na pomoč in rešenje!

Sreča je bila, da so prišli še pozni gostovi. Ko pa so se odperla vrata, stopil je v sobo Feliks Germa ter ob roki privodil svojo sestro Leonoro!

To je bil prizor pričujočim po volji! Ti obrazi! Kako so se napele vse čerte po njih! S kako slastjo so pričakovali, da se uterga oblak in ploha vlije! Moji znanki ste tudi takoj ponehali z govorico; ena je čisto pozabila prekrasne narave, druga pa zgodovine.

Leonora je odložila nepotrebno obleko, katero je Feliks potem odnesel v sosednjo sobo. Imela je še vedno prekrasen obrazek, okrog katerega so se ji lasje v bogatem venci vili. Ko se je bila izvila iz gornje obleke, prikazala se je vitka podoba njenega trupla, na licih, po hitri hoji z rudečico pokritih, pa ji je gorelo in žarilo vse. Bila je krasna — ali brez serca, čisto brez serca!

Takoj je hitela k teti Amaliji, poljubila ji velo roko, ter prosila je, da naj jo sprejme ta večer, „ker v gledišči je tako pusto in dolgočasno“.

„Moj otrok! moj ubogi otrok!“ klicala je stara ženica, ter se strahom upirala oko v Leonorinega brata, ki je bil zopet vstopil.

(Dalje prih.)

Čas in prostor.

V. pismo.

Gospod čestiti! Če tedaj poleg zadnjih pisem čas in prostor nista pojma, kaj pa sta? — Nu, vidite, gospod, to vprašanje potrebuje naglega odgovora in odkritoserčno Vam povem, da sem tu še sam v zadregi — besede nimam za to, kar mislim, kakor je filozofija do zdaj še sama nima. Žal, da ravno v tej tako važnej točki — njeno važnost za vedo sploh bomo proti koncu še le prav spoznati mogli — je filozofija sama še toliko ne dognana.

Poskusiva tedaj midva, koliko se nama to posreči; določiva ta filozofični obseg o času in prostoru še nekaj bolj pogloblje — o tem pa ne marava nikakor preširna biti in svoje misli morda komu drugemu urivati; ako si jih hoče že kaj uporabiti, pristo mu, ali siliti mu jih nočeva — ostanejo naj le za naju in za onega, ki mu ne ostane prikrito, da akoravno s koncem morda tudi nič prav zagotovljenega ne dobimo, vendar si, in posebno o tem vprašanji, lahko vadimo svoj duh — to pa, naj pomisli človek, da mu je vsekdar v veliko korist in — s tem upanjem v serci preideva na drugi odstavek našega determinovanja o času in prostoru.

Vendar predno to storiva, zdi se mi najprilicneje, da Vam ravno tu, čestiti gospod, še doprinesem nekaj o neskončnosti časa in prostora — kakor sem Vam obljubil.

Iz paralele nekdanjega in pa današnjega mišljenja o neskončnosti časa in prostora, upam, bodele najlaže skleпали na ono, kar bi berž ko ne pravo bilo — zavoljo tega oglejva si posamezne perijode filozofije od njenega početka do novejšega dné. S tem pa pričniva prihodnjikrat. Da bodeva s tem od svojega predmeta, katerega sva si prav za prav predložila, precej se odvernila, to je gotovo in — kakor v marsičem drugem, tako bi morda tudi v tem moja pisma lahko nekaj precizneja izpala?

Ali, gospod, meni se je po Vašej volji ravnati in — „stat pro ratione voluntas“! Pri vsem tem stvar ne bode brez vsega zanimanja, iz nje bomo lahko posneli, kako so tudi naši stari o tem predmetu t. j. o času in prostoru sodili, kar nam bi utegnilo tudi koristno biti.

Serčen pozdrav!

A. P.

Še nekaj besed o S. Jenkovi zapuščini.

„Zvona“ št. 8. smo priobčili nekoliko „epigramov“, katere nam je poslal gosp. A. P. s pristavkom, da jih je našel med drugimi pokojnega pesnika listi, pisane z njegovo roko. Čisto naravno je torej gosp. A. P. sodil, da so té zabavljice tudi S. Jenkovega duha plod in smatral je za svojo dolžnost podati jih slovenskemu občinstvu, zlasti Jenkovim čestiteljem. Mi smo to ostalino slavnega pesnika prebrali brez kakega posebnega navdušenja in natisnili jo brez prepričanja, da s tem Bog vé kako ustrezemo pesnikovim prijateljem in njegovemu imenu. Zdelo se nam je, da ti verzi nimajo kake posebne pesniške vrednosti, vendar razloga nismo imeli dvomiti, so li res njegovi. V svesti smo si bili, da té drobtinice ne bodejo povišale slave pesniku, a tudi ne zmanjšale posebno. Mi se ne navdušamo za tako „páberkovanje“, s katerim se je mnogo grešilo pri Nemcih, ki pometajo in pobirajo za svojimi veljaki, sosebnó za Göthejem in Schillerjem, kar se kje v kakem kotu najde papirja popisanega od teh duševnih velikanov. Vendar ko bi se bili branili obelodaniti, kar se nam je bilo poslalo, bati se nam je bilo, da bi se nam to ne obračalo v zlo. Saj blago vendar ni bilo tako slabo, da bi se ga moral ravno sramovati pošten človek,

in Göthe sam ima v svojih „zbranih spisih“ dovolj take navlake, da bi se z njo ne ponašal človek, kateri ima le kolikaj dobrega imena na slovstvenem polji. Sklenili smo torej ustreči gospodu A. P. in s tem morebiti tudi kakemu prijatelju slovenskega slovstva.

Ali komaj je bila šla dotična številka Zvonova „v dežel“, že nam prileti iz Ljubljane list, v katerem nam gosp. prof. Levec dokazuje, da je tistim literarnim sirotam pokojni Vilhar oče, ne Jenko, in to tako, da proti njegovi razsodbi ni ugovarjanja ne sklicevanja. Nam je bila, kakor smo že rekli, ta razsodba prav po volji; omenjene zapuščene sirote smo prav radi prepustili njih pravemu očetu. Tako je pravda končana ali vendar ni še mir besedi.

Ravno tako hitro kakor od g. Levca list, dobili smo jako obširen „odgovor“ od gosp. A. P. s prošnjo, naj ga priobčimo. Radi bi ustregli gospodu A. P. prošnji, vendar zdi se nam bolje, da pismo njegovo ne pride med svet. Njemu se zdi to potrebno, nam ne; ne samo to, celo škodljivo se nam vidi. Prav lahko bi se zgodilo, da nam nato zopet gosp. Levec pošlje svoj odgovor, in tako bi imeli z nova najlepši prepir. Nam se pa zdi, da je v tej stroki naše slovstvo že dovolj bogato. Gosp. A. P. naj nam torej ne zameri, da ne priobčimo njegovega pisma po vsem razsežaji. Vidi se mu, da je v naglici pisano, ko gospodu kri ni še bila dovolj hladna. Kako bi bilo drugače mogoče, da bi se gosp. A. P. po gosp. Levčevem pismu razžaljenega ali vsaj neprijetno zadetega čutil? Nam, ki smo nad „strankama“, ni moči tu najti čisto nič, kar bi moglo kolikaj žaliti čast gosp. A. P. Da je videz prevaral gosp. A. P., to naj ga nič ne peče; enako se je godilo že tudi drugim, slavnim možem. Enako se je godilo, „si parva licet componere magnis“ tudi Zvonovemu uredniku, kateri bi moral vendar že nekaj več izkušenosti imeti v taci stvareh. To bodi gosp. A. P. v tolažbo. On je storil, kar je menil da od njega zahteva ljubezen do pokojnega pesnika in do svoje domovine. Tu ni potreba nič opravičevanja, kakoršno nam podaje njegov dopis. Iz njega radi posnamemo, kar menimo, da bi utegnili zanimati pesnikove čestitelje. Gosp. A. P. piše med drugim: „Jaz sem imel dovolj prilike seznaniti se z njim in akoravno je bil Jenko „svoj človek“, človek svojih misli, katerih ondašnji svet razumeti ni mogel ali hotel — tako, da je sam večkrat rekel, da mu je sitno, če se mu kedó na izprehajališči pridruži — vendar mene, lahko rečem, je rad imel. Večkrat me je vzel sè seboj na izprehod, večkrat me je poklical v svojo sobico, katera je bila tik moje. Srečni spomini teh blagih let! Iz njih naj omenim tu le en

slučaj in ta je: Simon Jenko je moral neko pravo veselje imeti, da me je pesmic učil, katerih nekatere so bile le kar v naglici spevane, posebno one voščilne pesni bodisi za novo leto ali za god mojih roditeljev. V takem času sem jaz navadno z lističem v roci tija k postelji priskakal. Veselo me je vzdignil enkrat, dvakrat kvišku, — rekel mi je, naj sedem, gledal sem ga seveda gledal, ali kaj sem videl kot le zgerbančeno čelo; kar se pogladi in tu začne roka po lističi igrati; jaz priskočim bliže, da vidim, vidim vso — copernijo (sit venia verbo!) ali — takrat sem se v svoji otročji preprostosti čudil le spretnosti té roke, zdaj se čudim spretnosti misli, ki je to roko vodila — kako more človek tako naglo misliti, pesniško misliti! Preteklo je komaj nekaj minut, ko sem jaz imel zaželeno pesmico že dogotovljeno. Nekaj takih pesmi hranim še sedaj precej zvesto v spominu. Poiskati pa bi se tudi dale na onih „voščilnih listih“, ki tiče še kje med mojo otročjo navlako.

Iz takih pesmi podajmo eno za poskušnjo, prav tako, kakor jo je sam zapisal. Poslal nam jo je gosp. A. Hudovérnik z vseučilišča dunajskega. V. Bril, kateremu je pesem namenjena, bil je jako nadarjen, plemenit in rodoljuben mladenič, Jenkov sošolec, ki je umerl v osmem gimn. razredu. Če nam pa gosp. Levéc se to izpodbije, preterpela se bode tudi ta izguba. Pesmica slove:

V god Vaclava Brila.

Ni svetel še svet o rumeni se zori,
Zbudi me in nekaj na noge me spravi,
Premišljam in sem ter tje iščem po glavi,
Kaj zgođej tako me je spravilo gori.

Kaj vraga, če Vaclavov god se praznuje?
Sam sebe poprašam. Gotovo da, rečem,
Se zdajci napravim, Ljubljano pretečem,
Znabit' me, si mislim, le že pričakuje.

In sabo vošil sem naložil torilo;
To je, da prav vsega ne vošim le Tebi;
Vsak pameten človek tudi voši kaj sebi, —
Oboje, moj zlati, Ti bodem razložil.

Kar Tebe zadeva, bi Parko naprosil,
Da predla tak dolgo Ti let bi število,
Da b' Tebi se samemu zdelo obilo,
Odstriči življenja nit sam bi jo prosil.

Ljubezen, i zdravje i Pluta darovi,
Naj bi spremljevali življenje Te celo,
In če bi scer kaj še serce pozelelo,
Naj spolnijo vse Ti prijazni bogovi!

Kar mene zadeva, to moja je želja:
Za zlate in serčne vošila v plačilo,
Od vin'ca rumen'ga naj vse se šibilo,
Naj v gerla nam lilo bi cente veselja,

Da b' jaz i vsi drugi, kih šteješ med svoje
Se dolgo veselga dne spomnovali,
Ko z vincem smo Vaclavov god praznovali: —
Jaz storil sem svoje, Ti stori pa svoje!

Večer na Toscu in na Velo-polji.

Bilo je 14. avgusta, ko smo prilezli iz Konjščice v precej velik, debelo sè snegom zasut kotel in od tod verh sedla, od koder se nam je svet odperl proti zahodu in nekoliko tudi proti jugu.

Bilo nas je šest potujočih, vsak je nosil nekoliko potrebnih stvari sè sabo, ker namenjeni smo bili tri dni izostati od svojega domovja na planini, kjer smo že več dni bivali, in prišli smo res še le tretji dan zvečer nazaj. Če rečem, da nas je grelo, bode mi gotovo vsak rad verjel, ako mu še povem, da smo šli iz Konjščice gori dobro uro ves čas le v hrib, v hud hrib in še precej dolgo po snegu in nekaj časa po stermem plazu. V nogah smo bili različno vstvarjeni, vendar smo bili še vsi za toliko, da ni nobeden pešal, čeravno smo bili prejšnje dni že vse bližnje gore in nižje hribe prehodili. Tukaj od našega počivališča do Tosca je še tri četerti ure hoda in steza derži naravnost preko gore, le v nekaterih krajih nekoliko kvisku in zopet navzdol, vendar hriba nimamo nobenega več pred sabo in to je nam vsem prav. Že tu na sedlu nam tako ugaja krasni razgled na bližnje snežnike proti jugozahodnji strani, da bi bili radi sedeli in gledali, ko bi se ne bilo bati prehlajenja na vetru, ki je pihal čez sedlo, in noči, ker šlo je že zelo na večer in nas še nikdar nobeden ni bil tu in tudi nismo še hodili po poti na Velo-polje. Gora, skala in noč pa so hude reči za človeka, če mu vsak kamen tako rekoč na stezah ni znan.

Krešemo toraj eden za drugim po kameniti stezi preko gore cvetic nabiraje, kajti botanizovalo se je kamor nas je zaneslo. Težko smo čakali, da bi naleteli kedaj na goličavarice — *Gnaphalium* *Leontopodium*, po nemški *Edelweiss*. Dobili smo že različnih, pravih planinskih cvetic, tako je n. pr. „*Soldanella alpina*“ in „*Sol-*

*danella minima** kazala krasne višnjevkaste glavičice doli v kotlu tako rekoč izpod snega, ker komaj je bilo kopno in že so se pokazale iz mokre zemlje te rastlinice razen družih te verste. Na „*Rhododendron*“ ali ruševje smo bili že davno naleteli med potjo, še predno smo na Konjščico prišli, bilo ga je v nekaterih krajih vse rudeče okrog steze, vendar na klobucih ga nismo imeli, ker za klobuk se dene bolj nenavadno cvetje. „*Centaurea axillaris*“ je zbodla tega v oči s svojim krasnim cvetom, drugi je segel po kaki „*Orehis*“, tretji je zagledal zopet rumenocvetoči pečnik — *Primula Auricula*, ki ga ni mogel pustiti, in tako smo se lovili po kamenji za rastlinami, da skoraj nismo vedeli, kedar smo prišli na konec poti. Doli pod nami je šla živina po sterminski stezi na planino, kakor koze so varno stopale krave ena za drugo po sterminski gori, pred njimi pa je šla pastirica in za njimi poganjač, mlad dečak. Kedor vidi v teh skalinah kravo, mora se čuditi, kako more ta žival v tako sterminskih in nevarnih prostorih dobiti si živeža.

Kakošno veselje pa je bilo, ko smo prišli na Tosec! Solnce je bilo ravno zašlo, krasno so se žarili bohinjski snežniki z belimi glavami, na njih obnožji pa se nam je odpirala lepa dolina s prijaznimi seli, zelenimi gozdi in bistrimi potoki. S hribov pa so se gale bele derče, po katerih dere tergajoča voda ob hudih urah in povodnjih ter vali težko kamenje in nese pesek s sebo v nižave. Ali hočemo ostati, svet gledati in krasoto stvarjenja občudovati, ali hočemo goličavarice tergati, kajti tukaj jih je bilo dosti, rastle so nam po ravni trati, da smo hodili po njih, in krasno dišeče planinke ali murčki „*Nigritella suaveolens*“ med njimi. Ves trud je bil pozabljen, iz vseh gerl se je čulo vriskanje in zapeli smo našo „gorsko himno“, kolikor smo najlepše mogli in znali.

Tosec je planina, ki leži pod visoko skalo na jugovzhodni strani pod Triglavom, nekoliko pred Velo-poljem. Prostora za živino je le malo, zato tudi ni več kot dve koči, ki stojite na visoko ležeči trati. Nad trato se spenja kvisku mogočno visoka skala z navpičnimi stenami in se razteguje daleč proti severozahodu.

Še uro hoda, pa smo konec pota. Kako lahko se je slo zdaj po tako krasnem razgledu doli proti Bohinju! čeravno nas je pot zopet preko gore in celo po gerdih krajih vodila. Vsak je imel kito goličavaric in dišečih planink nabranih, natergal si jih je vsak sam. Že se je mračilo, ko se nam je odperl širok kotel s zeleno obrastenimi tratami. Več koč stoji na desni, ko prideš po stezi z Bohinjske strani na planino, pod skalami, pred kočami je precej široka

planjavica, to je Velo-polje. Nekoliko niže pod Velo-poljem izvira merzel potok, ki se izliva po ozki zeleni dolini, to je Malo-polje.

Zopet smo zapeli „gorsko himno“, ko smo prišli na planino. Kakor bi bili tu doma, ali vsaj prav dobro z vsemi ljudmi znani, tako smo občevali z njimi in oni z nami. Sesli smo se tu še z enim tovarišem, ki je bil prišel iz Bohinja, kakor smo bili zgovorjeni. Precej je bilo za prenočišče preskerbljeno, čeravno nas je bilo dokaj tujih ljudi, kajti prišla sta še dva tujca, vsak od svoje strani in vsak s svojim vodnikom: vsi smo dobili prostora za kuho in posteljo. Prijazen oče Božek so skerbeli za seno in pastir France se nam je umaknil iz pograda ter nam prinesel sena, da smo si na tleh postlali. Božek ima domovje v Bohinji in pase na Velo-polji vsako leto živino in sir dela. Peljal nas je drugi dan k deseterim jezerom pod Veršacem.

France je bil šestnajstleten mladenič, ki tudi pride poletni čas sè živino sem gori. Tujci, ki lazijo po gorah, prenočujejo v njegovi koči, ako jih sila prime, da hočejo iti na Triglav in obležijo zvečer tu na planini, ne v zgornji Kermi. Čeravno ni France nemščine razumel, vendar se je tujemu gospodu, ki je tudi prenočil v njegovi koči, prav lepo zahvaliti znal za vsako malo stvarco, s katero se mu je tujec hotel prijaznega izkazati, v domačem jeziku in videlo se je tujemu človeku, da mu tako lično in priljudno, nikakor neukretno ali surovo vedenje pastirjevo jako dopada in rad bi bil govoril z njim, ko bi bil mogel. Reči moram, da so tukajšnji ljudje jako postrežljivi in prijazni ne samo domačinom, temuč tudi tujcem, katerih jezika ne umejo. Kar imajo, z vsem radi postrežejo in ne čakajo, da prosiš mleka ali vode, vse ti pred ponudijo, predno jih poprosiš, s čemur bi te mogli razveseliti.

V temni noči so še odmevali glasovi ob Šmarjetini glavi in ob družih skalnatih stenah, ko je po kočah še ogenj gorel na ognjiščih, ali ko ni bilo videti več luči skozi poke v stenah, zarili smo se tudi mi in poskrili pod odejo, ker ponoči je bilo mraz.

Ljudje, ki radi lazijo po hribih in gorah, gredó nekateri samo zavoljo tega v pečine, da morejo reči, da so bili na tej ali na onej gori, drugi se zopet radujejo krasnega razgleda z verh hribov in občudujejo veličastno stavbo vsegamogočoea stvarnika. Kogar naših bralcev veseli po hribih kolovratiti in morebiti tudi kedaj Triglav in njegovo pogorje obiskati, svetujemo mu, ako ima z rastlinami, z gorskimi cveticami veselje, naj obišče tudi kraje, ki ležé na jugovzhodni strani Triglava. Za prenočišče mu ni treba skerbeti, ker planin in

staj je tukaj gori dovolj in ljudje so ti prijazni in postrežljivi, ako hočeš občevati z njimi. Kamor te noč zanese, povsod dobiš dobrega človeka, ki ti dá dober svet, ako ga potrebuješ.

Velo-polje je morebiti najvišja planina na Kranjskem in živina ne ostaja delj kot šest tednov tu, ker le toliko časa dobiva živeža, potem že pride navadno mraz. Pastirji pridejo meseca julija sem gori in odrinejo zopet meseca avgusta. Paša je jako tečna ali trave je malo, ker razen dveh planjavic Velo- in Malo-polja, je le pesek, kamenje in skala, kamor se ozreš. Voda je merzla kot led, ima 2—3° R.; po vseh žilah jo čutiš, ko jo požreš. Zebe te, da moraš prenehati, ko jo piješ, tako jo čutiš v ustih in v zobeh.

Beremo večkrat „Belo“-mesto „Velo“-polje in slisimo tudi tako izgovarjati to ime; ali na vprašanje, kaj je pravo, dobil sem odgovor, da „Velo-polje“, ki toliko pomenja kot „Veliko-polje“ za razloček od „Malo-polje“, ki leži le malo niže in skozi katero teče precej velik bister potok.

Samostal.

Razpis daril.

Na podlogi sklepa sl. deželnega zbora Kranjskega je sl. deželni odbor namenil:

- a) **400 gold.** (štiri sto goldinarjev) za darilo pisatelju najboljšega **resnega igrokaza**, **vzetega iz Kranjske ali Avstrijske zgodovine**, katerega predstavljanje mora izpolniti celi glediški večer;
- b) **200 gold.** (dve sto goldinarjev) za darilo pisatelju najboljše **vesele igre**, obstoječe **najmanj iz dveh dejanj**.

Pri presojanji se bodo v poštrev jemale le igre, katere dozdaj še niso bile niti tiskane niti predstavljanje. Igri, katerima bode prisojeno darilo, ostaneta lastnina „Dramatičnega društva“.

Po naročilu sl. deželnega odbora od dné 24. aprila t. l. št. 324 podpisani društveni odbor razpisuje omenjeni darili, pristavlja, da se rokopisi morajo „Dramatičnemu društvu“ poslati **vsaj do 31. decembra tekočega 1880. leta**.

Na vsak rokopis naj se zapiše kak motto, ime pisateljevo pa priloži v posebnem zapečatenem listu, na katerem je isto tako motto rokopisa.

V Ljubljani, 29. dan aprila 1880.

Odbor „Dramatičnega društva“.

Poprava. V pesni „Murin“ štev. 9. se je vrnil prav siten tiskaren pogrešek. V verzu 2. naj se bere mesto: Iz tega — iz loga vél dehteč je hlad.

„Zvon“ izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 4 gold. za vse leto, 2 gold. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, VIII., Lange Gasse 44.
